

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37 hallituksen esityksen johdosta laiksi fosforilannoiteverosta

Eduskunta on 20 päivänä syyskuuta 1990 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 133 laiksi fosforilannoiteverosta.

Valiokunta on käsitellyt tämän esityksen yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 9 päivänä lokakuuta 1990 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Seppäsen ym. lakialoitteen n:o 74 laiksi fosforilannoite- ja haitallisten aineiden verosta. Niin ikään valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 3 päivänä toukokuuta 1988 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Rinteen toivomusaloitteen n:o 118/1988 vp. verotuksen painopisteen siirtämisestä saasteverotukseen, eduskunnan valiokuntaan 19 päivänä toukokuuta 1989 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Hurskainen-Leppäsen ym. toivomusaloitteen n:o 41/1989 vp. ympäristöhaittaveron säättämisestä sekä eduskunnan valiokuntaan 11 päivänä toukokuuta 1990 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Rengon ym. toivomusaloitteen n:o 124 maatalatalouden maksamien ympäristöverojen käyttämisestä ympäristöinvestointeihin.

Vuoden 1990 tulo- ja menoarvioesityksen laadinnassa hallituksen eräänä tavoitteena oli ympäristön ja luonnonsuojelun edistäminen erityisesti veropoliittisin toimenpitein. Ympäristöpoliittisin perustein säädettiin kuluksi vuodeksi fosforipitoisille lannoitteille fosforilannoitevero.

Ne olosuhteet ja syyt, joiden perusteella säädettiin kuluvalta vuodelta sovellettava yksivuotinen laki fosforilannoiteverosta, ovat edelleen ajankohtaiset. Sen vuoksi hallitus ehdottaa, että laki fosforilannoiteverosta säädettäisiin pysyväksi.

Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan vero säilyisi nykyisenä 1,00 markkana fosforikilolta vuoden 1991 tammi-kuun 1 päivästä ja nousisi 16 päivästä kesäkuuta 1991 lukien 1,50 markkaan fosforikilolta.

Lannoitteista kannettaisiin edelleen myös lannoiteverolain mukaista lannoiteveroa.

Lakialoitteeseen n:o 74 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan perittäisiin lannoitteista, jotka sisältävät vähintään kaksi painoprosenttia fosforia, fosforilannoiteveroa sekä paperimassan valkaisuissa käytettävästä kloorista, klooridioksidista ja hypokloriitista valkaisu-klooriveroa sen mukaan kuin lakialoitteeseen sisältyvässä lakiehdotuksessa tarkemmin säädetään. Fosforilannoiteveroa olisi suoritettava lannoitteisiin sisältyvältä fosforikilolta 1,00 markkaa 1 päivästä tammikuuta 1991, 1,50 markkaa 16 päivästä kesäkuuta 1991 ja 2,30 markkaa 1 päivästä tammikuuta 1993.

Toivomusaloitteessa n:o 118/1988 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus verotusta muuttaessaan siirtäisi verotuksen painopisteen saasteverotukseen.

Toivomusaloitteessa n:o 41/1989 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin ympäristöhaittaveron aikaansaamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 124 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin maatalatalouden ympäristöhaittaverotulojen suuntaamiseksi maatalatalouden ympäristöinvestointien avuksiin ja halpakorkeisiin lainoihin.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteeseen n:o 74 sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:o 118/1988 vp., 41/1989 vp. ja 124 hylättäisiin.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 1990

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, jäsenet Ahonen, Hokkanen, Kettunen, Kääriäinen, Laaksonen, Lahti-Nuuttila,

Malm, Mattila, Rusanen, Sasi, Tenhiälä ja Vähäkangas sekä varajäsenet Ikkala, Kalliomäki, Pekkarinen, Tiuri ja Vihriälä.

Vastalause

Elinympäristömme suojelun edistämisessä ja pilaantumisen estämisessä voivat myös oikeaoppiset ympäristöverot olla käyttökelpoinen ratkaisu. Ympäristöveron tehtävänä on ohjata tuotantoa ja kulutusta ympäristön kannalta haitattomaan ja kestäväan suuntaan.

Ympäristöverojen tärkein tehtäväalue on teollisuus, energiantuotanto ja liikenne. Näiden elinkeinotoimintojen piirissä myös ympäristön pilaantuminen on ylivoimaisesti merkittävin.

Lähinnä vesistöjemme ravinnekuorman lisääjänä myös maatalouden aiheuttamalla fosforikuormituksella voi etenkin paikallisesti olla merkitystä. Tästä syystä fosforin, vaikka se onkin yksi kasvien käyttämästä pääravinteesta, liikakäyttöä voidaan hillitä tarkoituksenmukaisella ympäristöverolla. Kohtuullinen ja oikeaoppinen käyttö on kylläkin viljelysmaan ravintetasapainon kannalta perusteltua.

Ollakseen tarkoituksenmukainen tällaisen veron täytyy olla ennakoitavissa, sen käyttöön ottamisen on tapahduttava lannoitevuoden

alusta lukien eikä sillä saa kiristää koko elinkeinon verotusta.

Hallituksen esitys fosforilannoiteveroksi ei täytä joka suhteessa oikeaoppisen fosforilannoiteveron tunnusmerkkejä. Hallitus ei hyväksy veron maataloudelle aiheuttamia kustannuksia maataloustulolain mukaisiksi maataloudelle korvattaviksi kuluiksi. Liioin hallitus ei ohjaa kerättäviä veroja esim. maatalouden ympäristöveroinvestointien rahoitukseen ministeri Pohjalan syksyllä 1989 eduskunnassa antamista lupauksista huolimatta.

Keskusta hyväksyy fosforinkäytön hillitsemisen oikeaoppisen ympäristöveron keinoin. Edellytyksemme verolle on, että sen tuotto suunnataan maatilatalouden ympäristöinvestointeihin. Selvitysten mukaan näiden investointien rahoitustarve on useiden satojen miljoonien markkojen suuruinen.

Edellä esitetyn perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään näin kuuluvana:

L a k i

fosforilannoiteverosta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Yleiset säännökset

1 §

(1 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)
Fosforilannoiteveron tuottoa vastaava määrä käytetään maatilatalouden ympäristöinvestointien tukemiseen. (uusi 2 mom.)

2—10 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

11 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1991 ja sitä sovelletaan vuonna 1991
toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 12 päivänä lokakuuta 1990

Mauri Pekkarinen
Kalevi Mattila

Seppo Kääriäinen
Hannu Tenhiälä

Jukka Vihriälä
Pentti Kettunen

